Biblioteka Naukovoho Tov. im. Ševčenka
Czarneckoho 24. Lvov, Galicia

„ЗЛАТ“

ЧАСОПИС ПЛАСТОВОЋ МОЛОДЕЖИ.

Р. IX. ОКТОБЕР Ч. 2

КНИГОПЕЧАТНЯ „СВОБОДА“ УЖГОРОД, УЛ. ЛУЧКАЯ

»ПЛАСТУН« часопис руських вôддѣлôв Союза Пластунôв Пôдкарпатскоѣ Руси. — Редаґує: Редакційна колеґія. — »Пластун« выходить кôнцем кождого мѣсяця кромѣ мѣсяцѣв юлія и авґуста, найменше вôсѣм разôв до рока. — Предплатне для пластунôв: 4 Кч за цѣлый рôчник; поодиноке число 50 гел. Для непластунôв предплатне за цѣлый рôчник: 8 Кч, поодиноке число: 1 Кч.

Администрація: *Іван Роман*, Ужгород. Пôдкарп. Банк.
Отвѣчальный редактор: *Юліян Ревай*, Ужгород.

Пластуны й Пластунки!

Чи Вы знаєте, чого од Вас жадає редакція »Пластуна?« Нѣ? (Ну то редакція так и знала). Отже редакціѣ »Пластуна« просить Вас, щоб Вы поменьше прислали статей, бо головный редактор находиться в дуже великих клопотах. На його столѣ лежить маса статей, а вôн не може выбрати з них нѣчого до »Пласту-на«. Отже другий раз не присилайте нараз стôлько статей. Лѣпше присилати менше и тодѣ певно »Пластун« не вийде. Властиво вийде, лише з тою рѣжницею, що там, де мають находитися чорнѣ рядкѣ, будуть бѣлѣ и наслѣдком того »Пластун« буде цѣлый бѣлый.

Вважайте, щоб так не було! *Редакція.*

Увага! **Новôсть!** **Увага!**

Выйшов накладом »Педаґоґичного Товариства«

Мадярсько-Руський Словарь

Замовити можно у **Педаґоґичного Товариства« в Ужгородѣ.** — Цѣна **60** Кч.

»ПЛАСТУН« -- »SKAUT«
ЧАСОПИС ПЛАСТОВОЂ МОЛОДЕЖИ
Р. IX. Октобер 1930 Ч. 2.

Илько Калъчак:

Пластуны над Чорным морем.

(Урывок з дневника брата Довбуша).

— Турки! Йой, турки!

Турки йдуть! — так кричала сестра Циганка, що сторожила з раня в таборѣ. Одначе це не були жаднѣ турки — це вертала до табору в Варнѣ частина пластунôв, що поѣхала була до Царгороду, Вôд крику сестры Циганки пôд шатрами зарухалися так, начеб хтось чародѣйною палочкою стукнув. Хоч ще не була пôзна година, то руки похапцем почали орзщѣпати зачиненнѣ шатра, показувалися розкудовченѣ головы, заспанѣ очи й зôгнутѣ постатѣ, що мерщій вылѣзали на двôр й перед ослѣплючим сонцем закрывали очи. И чим таборяни вспѣли зорієнтуватися, звôдки турки надходять, то вертаючѣ вже були мѣж шатрами й наробили голосного крику.

— От сплюхи!

Сердешно подавали собѣ руки та щиро однѣ других витали. Малий Василько, тримав брата Бородача за шию й крутячи головою довкола батькового заросłого лиця, урадовано питався:

— Брате, тату? А що принѣс?

— А-а-а, а-а!

Кругом зробився крик, смѣх, запыти й вôдповѣди. Один хотѣв це, а инший хотѣв щось другого знати. Але оповѣдати прибувшѣ мали стôльки, що всьо пôшло в сумѣш й лиш уриванѣ слова на головы сѣдали. В такому то заколотѣ командант екскурзіѣ, брат Чорноморець, нагло схаменувся й перелякано скрѣкнув: — Нашѣ пасы пропали! Перед хвилею давав я ѣх пôдписувати в пристанѣ, хтось вкрав ѣх менѣ.

— Як вернемо тепер до Ужгороду? бѣдкалася журлива сестра Береза.

БІБЛІОТЕКА
НАУК. ТОВ. ІМ. ШЕВЧЕНКА
У ЛЬВОВІ

Це було дѣйсно несподѣване нещастя й воно обернуло радо̂сть на вывороть. Сестры посоловѣли, братя не страти̂ли надѣ̂ѣ й по̂шли шукати загубленых пасо̂в аж до пристанѣ. Флєґматичний до тепер брат Чорноморець направду зденервувався.

Пластовый табор у Варнѣ.

— Та дайте пасы! Хто з вас ѣх вкрав у мене? — промовив, спостерѣгши усмѣх на лицях деяких пластуно̂в.

— Та хто тобѣ во̂ддасть, коли ты згубив, идучи з пристанѣ. Треба глядати! — во̂до̂звався брат Росоха.

Чорноморець вертѣвся мов муха в сирватцѣ, цѣлый свѣт його не тѣшив. Забув на пригоды в Туреччинѣ, махнув рукою на всьо, що зазнав в дорозѣ й навѣть не памятав,

що обдурив був на торзѣ два разы хитрѣйшого Грека. У воздусѣ высѣло лихо. Зажуреный брат не знав, що зробити з дарунками, котрѣ привѣз жѣнцѣ й знакомым.

Братови Прокуратови, котрый выкрав пасы, жалко стало зажуреного брата й вôн незамѣтно пôдкинув ѣх в шатро брата Чорноморця.

Чорнюморець знайшов пасы й шукав за виновником. Побачив усмѣх на лицѣ брата Прокуратора и кинувся мов кôт на сало. Одначе Прокуратор не давав себе зловити й мѣж шатрами почалася страшна погоня.

А як Чорноморець Прокуратора зловив, тодѣ оба попадали на землю й розпочали грецько-римськѣ змаганя. З цеѣ забавы таборяне аж заходилися зô смѣху, бо слабший з них лежав на сподѣ й лиш ногами пôдкидував в гору. Хоч Чорноморець програв, то все таки не давався й кричав на цѣле горло:

— Я тобѣ дам пасы! Прокуратор маѣ ловити злодѣѣв, а вôн сам краде.

— А хто вытяг моѣ грошѣ на кораблѣ, як я здрѣмався? Тодѣ й менѣ не було весело — вôдповѣв брат Прокуратор.

— Та ты брате повинен менѣ бути вдячный, що я тобѣ грошѣ вытягнув й сховав до своѣ кишенѣ. А що бы ти був казав, як бы так був чужий вытягнув й тобѣ ѣх не вôддав? Га? Ну, кажи?

— Отже дякую тобѣ брате, що ты вытягнув менѣ для науки грошѣ! — Промовив брат Прокуратор.

— І я тобѣ дякую, що ты вытягнув менѣ пасы! — подякував и брат Чорноморець.

По цѣй пригодѣ оба браты зложилися на великий кавун, посѣдали пôд моряцьку школу, смѣялися, краями кавун на куснѣ й смашно заѣдали.

Турки пополудни пôшли спати й полягали пôд высоку школу. Тамтуды попереносилися й останнѣ таборяни, бо духота пôд шатрами була така велика, що й в плавках не можна було пôд шатрами лежати. За якусь хвилину всѣ поснули, лиш Терещенко грав в шахи з сестрою Циганкою та тихо обоє спорили:

— Ґарде!

— Де?

— Кôнь из чорного поля!

— Пане товарищу? Знаєте що, вернѣть мôй тяг. Я змучена й переочила.

— Я тым ослаблюю свою позицію.

Дальшу ѣх розмову заглушують розкудкуданѣ мевы, що з криком та кваканям перелетѣли понад вôдпочиваючим товариством. Однѣ пластуны лежали на пересохлôй травѣ, другѣ покулилися на попôдстелюваных покрывалах а молодшѣ — широко порозкладалися на камяному тротуарѣ. Головы поклали собѣ на чорно-лякованѣ руры, що вже кôлька днѣв лежали пôд стѣною, а котрых мали покласти в землю пôд новый водогôн.

— Мат!

— Хто казав?

— Бѣгуном. Де скриєтеся? Одинока рада, як свойого короля сховаєте до кишенѣ.

— З вами бôльше не граю! Вы задовго надумуєтеся. Кождый рух обдумуєте десять разôв а це мене томить.

— Граємо єще одну партію, але нѣхто не смѣє кібіцувати.

Сплячѣ неспокôйно рухаються й перевертаються з боку на бôк. Чорноморець щось з просоня тихо бурмоче, зганяє подразнено из лиця влѣзливу муху й долонею розтирає поколеного носа. Мѣж сплячими на боцѣ якийсь крик й завзята сварка. Це спорить Любка из рôдным братом й не хоче вступити:

— То моя подушка!

— То моя, бо на нѣй сплю!

— А хто спав на нѣй вчора? — вôдрубує брат Вова.

— Це! Тихо дѣти!

Любка з Вовою втихомиряються й пôд школою знову спокôйно. З недалекого горбка звенить розгойдана каруселія а десь далеко на передмѣстю пѣють пѣвнѣ. Хтось там тарабанить палицею на довгому плотѣ а в долинѣ переливається, шумить й пѣниться море. Дує вѣтер. Рухаються кущѣ, буряны, акаціѣ й деревина в парку. Чути устну гармонійку й видко як вѣтер из сплячих стручує покривала на землю.

— О, донна Кляра! несеться из моряцького шатра, мляво-отрѣпана кабаретова пісня. Сестра Циганка партію не докôнчила. Зôрвалася з мѣсця й зденервованою ногою повалила всѣ фігуры.

— Бôльше не граю!

— Чому?

— Бо не хочу! Маю того досить.

Це кажучи, обернулася на однôй нозѣ, трѣпнула головою, зôскочила из хôдника й не обертаючися побѣгла на купу глини. За нею йде Терещенко вôльною ходою й приговорює до кроку:

— Ходѣть, докôнчимо! Дам вежу й одного бѣгуна. За чотири тяги маєте одначе знову мата!

— Вôд кого? Дайте менѣ вже раз спокôй. Чуєте? Я йду вôд вас!

— Галю, Галю? Брате, Довбуш? Не бачили де Галя Сладолед?

— Не бачив!

— Не спите й не бачите?

— Правда, що не бачу, одначе знаю, як граєте в шахи.

— А вам, що до того? Як схочу, то заграю й з вами а тодѣ побачимо хто виграє?

— Прошу дуже? Одну партію!

— Або я дурна з вати грати? Идѣть за Терещенком. Я йому й так дала виграти.

Сестра дѣйсно лиха. Не хоче слухати дальшоѣ розмовы й бѣгає помѣж шатрами. Крутить при цѣм на пальчику хустинку й своє голосить:

— Сладо-ле-ед? Сладо-ле-ед?

Але сестра Сладолед десь пропала й не вôдзиваєся.

— Татку, я хочу морожене? Чуєте? Брате тату? Та чи чуєте? — Це докучав дишпільфрант Василько сплячому батькови.

— Га? Що? — зôрвався зô сну Бородач й переляканими очима дивиться на малого сина.

— Я тобѣ дам морожене. От смичок, як зô сну перестрашив. Не бачиш, що сплю?

Дує холодний вѣтер. Сплячѣ рухаються й згинаються у двоє. Десь з широкоѣ алеѣ долѣтає болгарска похôдна пѣсня. Тонкий голос трубки висувається понад густѣ голосы вôйсковоѣ орхестры а ѣй до такту вдаряє бубон:

Ми летиме за свобода
Кървъ да леемъ днесь
За нашата мима България

Ний летимъ за да мремъ
И отъ тежка тирания
Да я отървемъ.

Граючоѣ орхестры не видко, одначе пѣсня пôдходитьщораз то блище. З далекоѣ метрополіѣ бє монотонно об одну крису серце двона. Моряки в свойому шатрѣ витягають нову, юнацьку пѣсню а орхестра йде й грає роскóшний болгарський похôд. Бум-бум! Музика заходить до зеленого парку й нѣ на хвилю не перестає грати. Минуть мелянхолійнѣ росіискѣ вальси, несуться тужнѣ-полудневѣ мелодіѣ й лоскочуть орієнтальнѣ мотивы солодкими голосами — час до часу закрашуванѣ звуком сумного клярінету. А понад тим, всѣм несеться голос сестры Циганки:

— Сестро Сладолед, Сладолед!

Бучовицѣ, 19. вересня 1930.

B. Гроаг:

Пересунене страченя.

Мудрый Каді ишов одного вечера через мѣсто. Вôн був у великôй задумѣ и не замѣтив, що через однѣ отворенѣ дверѣ зайшов до загороды...

Нагло зловила його сильна рука. Вôн побачив перед собою двох товстых евнухôв, котрѣ тягли його сходами через сѣни и коридарѣ. Коли опамятався, побачив, що лежить в пôдножу трону. На тронѣ сидить Каліф у власнôй особѣ.

»Смерть тобѣ Каді«. Гремѣв голос пануючого. »Моѣ-евнухи зловили тебе в загородѣ гарему«.

»Всесильный Каліфе«, дай мудрому Каді вôдповѣдь. Чи держиш ти це можливым, щобы твôй найвѣрнѣйший пôдданый свѣдомо допустився проступку? Я йшов в задумѣ своєю дорогою и несвѣдомо вступив в отворену браму гаремного саду. Коли отже, заслужив кару, то в першôй мѣрѣ належить она недбалому евнухови, котрый лишив браму отвореною«.

»Його голова впаде перша« — сказав Каліф« — а твоя друга. Я цѣню чесноту и твою мудрôсть Каді, однак мушу додержувати закон, так як ты робив вôд коли жиєш, аж

до нинѣшнього дня. За твôй злочин належиться кара смерти. Я наймогучійший в своѣй великôй державѣ, але закон — ще могучійший. Приготовляйся на смерть«.

Мудрый Каді кивнув головою. »Що значила бы сила свѣта без закону? Роби, що закон велить всемогучий Калїфе. Але нема написано, що засудженому не дозволена послѣдня просьба«.

»Кажи без страху«. Заохочував його володар. »Ты сам є вѣрным сторожем закону. Тому не будеш мати просьби, котра противила бы ся законови. Сповненя обѣцюю тобѣ наперед«.

»Великий Каліфе! Моя просьба є мала и легка до сповненя!. Дай менѣ ще три днѣ и три ночи житя. Потôм я хочу перед тебе прийти и тобѣ лише одно реченя сказати. Коли я правду скажу, даш менѣ голову стяти. Коли однак скажу брехню, даш мене повѣсити«.

Каліф встав и сказав: »Присягаю на бороду пророка, що станеся так, як ты собѣ бажаєш«.

Каліф посилав йому ѣсти и пити до вязницѣ, але мудрый Кадѣ не принимав ѣды, анѣ питя.

Коли слухав з уст пануючого засуд смерти, здавалося йому немов бы ангел з неба станув по його сторонѣ и шепнув йому, що має казати.

А тепер коли сидѣв у вязницѣ думав над своѣми власными словами и не тратив надѣѣ, що Аллах показав йому дорогу ратунку.

По трох днях и трох ночах привели знов вязня перед Каліфа.

Мудрый Каді кинувся на землю и сказав лише слова: »Я буду повѣшеный«.

»Так є«, — сказав притакуючи поважно володарь.

»Ай, всесильный Каліфе!« — сказав мудрый Каді: »Чи ты хочеш свою присягу зломати? Коли хочеш мене повѣсити, тодѣ я правду тобѣ сказав. Коли я правду тобѣ сказав, тодѣ мусиш приказати стяти менѣ голову. То була твоя присяга«.

Пануючий неохоче кивнув головою. »Тодѣ вмирай вôд меча«.

»Як то?« — замѣтив Какі. »Коли ты даш мене стяти, тодѣ я говорив неправду, бо я казав, що я буду повѣше-

ный. Говорив я однак неправду, тому мусив дати мене повѣсити, великий Каліфе«.

Тодѣ замѣшаный володар почухався за вухом. Скликав всѣх мудерцѣв свого двора, абы йому выяснили цю справу. Они радили довго, але даром.

Коли нѣхто не мôг йому дати вôдповѣди, закликав мудрого Каді и сказав йому: »Ты є наймудрѣйший суддя в моѣй державѣ. Скажи присуд«.

»Всесильный Каліфе!« почав мудрый Каді. »Я покищо не бачу выходу, як треба задосить учинити справедливости. Закон мусить бути сповненый. Присуд смерти на мене не смѣє бути знесеный. Раджу тобѣ так: пересунь выконаня присуду на 99 лѣт, я йду тепер до дому и де бы я не був, буду думати на сей выпадок. Присягаю тобѣ, на бороду пророка, що по 99 роках коли буду живый, стану перед твоѣми катами. Надѣюся, що до того часу выдумаю то, що є правильне«.

Каліф так голосно смѣявся, що чути було аж до гаремного саду, а потôм пустив мудрого Каді. Вôн жив однак лише 33 роки и 3 мѣсяцѣ на втѣху всѣх справедливых людей.

З нѣмецького переложив: *Крук »Лісовик«.*

Пластун Лук:

Монастыр Аладжа.

Був сонешный ранок, у пятницю, 25. липня 1930. З пластового табора над Чорным морем выйшов гурток пластунôв в напрямѣ Св. Константина. Другий гурток, численнѣйший, выплыв моторовою лодкою тудыж. Оба стрѣнулися в тѣнистôм парку у Св. Константинѣ. Аж там дôзналися пластуны, що онь так далеко, в горах, лежить каменый монастыр Аладжа. Сонце припѣкало. Молодшѣ пластуны забажали йти до монастыря, хоч гостѣ, що таборували родинами над морем, не радили йти. Туды йдеся — казали — о 4. годинѣ рано, не тепер полуднем. — Нѣчого, йти, то йти, як є нагода.

Попри табор польских пластунôв вела стежка в гору. Мы купили по два »пончики« (пампушки) вôд торговця, що пригодився, и пôшли жвало вперед. Дорога вилася все в гору,

та в гору, полями, заросляками, скалами. Сонце пекло немилосерно. Рясный пôт скоро заплямив мокрыми пятнами зеленѣ сорочки, а далѣ як дощ спливав з головы, заливаючи очи. Горячий воздух танцював перед очима рухливою сѣткою. Ноги ваготѣли. Ах, хоч хвильку постояти в тѣни якого дерева, облегшити невиносиму жару. Але треба далѣ, бо цѣль сама до нас не прийде.

Зжатѣ нивы стали минатися, прийшла область скупых пасовищ и скель, розсѣяных мѣж ними. Прийшла и керниця, одна, друга, третя. Як нагорода за труд небуденный. Вода розкôшна, студена. Не то, що в Варнѣ и не то що в Царгородѣ. Керницѣ мурованѣ, вода з цѣвки без устанку буркоче. Не повѣрите, що за щастя!

Входимо в полосу корчѣв. Се пралѣс, нетиканый людського рукою. Густѣ кущѣ, пслѣтанѣ з собою тысячными сплетами, творять зеленый вал. Поза стежкою нема переходу. Цѣле море зеленѣ. И над головою зелена стѣна як стеля. Прекраснѣ алеѣ, закрытѣ з усѣх бокôв зеленою. На кущах стрекочуть, аж глушать, цикаты — чорнѣ цвѣркуны великих розмѣрôв. Таких у нас не видати. Шкода, що нема мѣж нами нѣ одного природника!

Перед нами вырынає высоченна скеля. Се Аладжа. Идемо стежкою, а на стрѣчу выходить молодый, бородатый монах. Говорить по російськи, оправдуєся, що по нашому не знає.

»Се монастыр«? — »Нѣ, — каже — се лиш так называють. Монастыр тут щойно буде. Ось я перший чернець туй«. Показує хижу, в якôй живе. Досѣ жив туй лиш лѣтом, та як що призбирає засобôв, останеся й на зиму.

Дивимося. Перед нами двѣ скелѣ-великаны. Одна з них одноцѣльна, друга має якѣсь входы, выходы, знаки людського житла. »Оце — каже монах — була колись одна камяна гора. Нѣхто нею не цѣкавився. Аж в роцѣ 1881. землетрясенє розкололо єѣ на двоє. Одна часть вôдсунулася в бôк, у другôй показилися внутрѣшнѣ коридорѣ«.

Входимо по камяных сходах якбы на перший поверх. При скалѣ домурованѣ свѣтлицѣ, з вôкнами, огнищем, навѣть з постелею для туристôв. Се робота болгарського вôйска, яке тут мало обсерваційну стацію пôдчас свѣтовоѣ

вôйны, бо як на долинѣ видко Чорне море. Тодѣ й телефон сюды завели. З них ведуть темнѣ люхи в глубину скалы. Се вже первѣснѣ, старезнѣ норы. Тепер нѣхто не мав бы терпеливости таке робити.

По не дуже певнôй драбинѣ вылазимо на другий поверх. Зразу йде стежина, выкована на скалѣ, понад пропастю аж декому в головѣ крутиться.

В обширнôй печерѣ уладжена церковця. Є вôвтар, образы, дзвôн. Усе нове. Тут монах вôдправляє богослуженє в недѣлѣ и свята для дооколичных людей.

Є ще друга церковця, найінтереснѣйша частина скельнôѣ будовы. Выкована в камени, прикрашена новыми образами. По вôдсуненю одного з образôв показуєся коридор, що веде в глубину камяноѣ горы. На стелѣ ще видко старезну картину релігійного змѣсту, мальовану на каменѣ на византійський лад. Ся картина ще найбôльше говорить нам про минуле загадочноѣ оселѣ. Говорить про давнину — мабуть византійськѣ часы и про те, що тут був колись монастыр выкованый в скалѣ. Останки таких во скалах выкованых монастырѣв маємо и на украинських землях пр. в Бакотѣ, Бубнищѣ. З додатком фантазіѣ высновано леґенды, якѣ всюды почуємо в околицѣ и вычитаємо в провôдничих книжках. Кажеся в них, що це були старохристіянськѣ катакомбы. Лучать их з именем апостола Андрія, або Константина Великого.

На жаль картина дуже понищена. Монах принисує сей вандалізм дооколичным селянам и дуже сердиться на них. »Се, каже нѣ Болгере, нѣ Турки, нѣ Греки!«

Чернець веде нас облазами на узгôря, у якого найповнѣйший и найкрасший вид на околицю. Блакитною, ярко залитою сонцем рôвниною простяглося славне, козацьке Чорне море. Далеко, в безмежах, оно наче пôдноситься в гору и зливаєся з голубым овидом.

Довго дивимося на величну стихію, щобы добре затямити незабудутній вид. В кого быстрѣйший зôр, той видить и бѣлу цятку серед синявы. Се вершок головноѣ щоглы російського воєнного корабля, який там потонув недалеко берега в свѣтовôй вôйнѣ вôд болгарськоѣ міны.

До табору вертаємося вечером попри побоєвище, де

згинув польский король Володислав Варненчук. Вертаємо зморенѣ, але щасливѣ. Оповѣдаємо так про Аладжу, що набрав охоты и слѣдуючого дня рано почвалав туды з рештою пластового товариства сам таборовый патріярх, брат Чорноморець.

Илько Калѣчак:

Тѣлесне выхованнє в таборѣ над морем.

Одным з головнѣйших товчкôв — котрый спричинив, що ужгородскѣ пластунки й пластуны опинилися аж в Болгаріѣ — то безперечно був цей, що командант цѣлоѣ вправы мав на увазѣ, щобы силы звѣреноѣ йому молодѣ не пôдупали над морем, ба що бôльше — щобы там пôдкрѣпилися по цѣлорôчнôй науцѣ. Зразком був йому безперечно клич: Здорового воздуху — сонця — воды й свобôдного руху як найбôльше придбати для молодѣ, бо лиш цими чинниками скрѣпиться здоровля. Про цѣ чотыри житєвѣ кличѣ не було в таборѣ так тяжко бо полуднева природа, та ѣѣ добре пôдсоння надзвычайно корисно вплынули на орґанізм кождого учасника.

Провôд тѣлесного выхованя повѣрено братови Довбушеви, котрый мимо деяких таборовых недостатковв — старався мѣж пластунами тѣлесну культуру повести так, щобы вправляючи мали правдиву из неѣ корысть. Богато красы й богато здоровля!

Вязанку щоденных своѣх вправ зôставлював інструктор так, щобы ѣх руховики з охотою выконували й щобы благодатный вплыв руханки зараз навчилися вôдчути на свому тѣлѣ. Братови Довбушови ходило ще й оце, щобы пластуны цѣнили руханку й вôд того часу вважали ѣѣ як необхôдне средство у всѣх своѣх будучих таборах. О це по пластовых таборах конечно треба буде подбати, бо культ руханки в останніх часах в широкому свѣтѣ остôлько спопуляризовався, що й найслабший народ примѣнює ѣѣ методы по своѣх школах й спортовых орґанізаціях — бо тым хоче выховати собѣ здоровых, зразковых й характером сильных громадян.

Не лиш естетичну цѣль, але й моральну вартôсть мав на увазѣ брат Довбуш. Руханка спричинює це, що людина вôд вправ шляхотнѣє, привчається до серіозного дѣла, загартовуєся до житєвых неуспѣхôв й присвоює собѣ альтруістичнѣ прикметы. Крѣм цего руханка вчить братерства, на твердых основах побратимства, выкорѣнює зависть а натомѣсть мѣж сестр й братôв вводить згоду й дружбу й сердечну щирôсть.

Руханка була в таборѣ щодня й для кождого була повинна. Сестра або брат, вовченя чи лисички, старший або молодший — на зазыв дижурного скоро з пôд шатер мусѣв вылѣзати й тôльки в плавках ставати в ряд на збôрнôй площѣ. Як всѣ вже були при купѣ, тодѣ вирôвнювали ряд, робили оборот й босѣ выходили гусакам на пляж-пѣсковый берѣг. Там ранком було порожньо и моряками гарно вырôвнаный пѣсок — першѣ топтали пластунськѣ ноги.

Вправы мали коедукаційний характер. Зô взгляду на пол й на рѣжный вѣк руховикôв, треба було вправы зôставлювати на основах систему Еберга, Букга, Лінга, Міллєра, Пірша й Далькрозого ритміки. Спеціяльну вагу кладено на выдихуваня из легенѣв зужитого повѣтря, щобы цим робом вôдсвѣжувати кров й не перетомлювати серцевых мязѣв.

Пôвгодинна руханка була роздѣлена на три части. Зачиналася вона вôльными рухами головы, рук, кадовба й нôг у рѣжных постоях. Придавано до них пôдскоки и обороты. Вправы цѣ мали цѣле тѣло протверезити з ранѣшного просоння, ввести його до нормального стану й пересѣчноѣ силы.

Друга часть була вже бôльше скомбінована й мала прискорене темпо. Прорухувала вона мязы вôд нôг до головы, а передусѣм мязы живота, котрѣ мали спричинювати скорше травленя й живѣйший обѣг крови. В цѣй частинѣ уважалося також на красу рухôв, на гнучкôсть й елястичнôсть мязôв а передусѣм на поправне держаня тѣла. Скорѣше темпо навмисне взялося тому, бо воно мало цѣлѣсенькє тѣло як найдокладнѣйше прорухати, скрѣпити поодинокѣ вязанки мязôв й загартувати ѣх до вытревалости в майбутнôй жмудноô праци.

Остання частина вправ — то це були вправы успокоюю-

чѣ вôддых, котрѣ зрôвноважували бючку й приводили до нормального стану прискореный обѣг крови. До цих вправ зачислювалося рôвнож й рѣжнородѣ, на пѣску й на водѣ, гры — котрѣ слабших руховикôв мали розвеселити й забути на можливу втому.

По спôльных вправах було обовязкове купаня, *хоч брат Лук из початку на це не годився. Щойно на інтервенцію брата Бородача згодився згаданый брат вôд свого поглядy уступити*. Кождый из розбѣгу скакав у воду й плывав там стôльки — скôльки дозволяла втома. Не далеко купаючихся був бѣля купалень кôлька поверховый мôсток до скокôв стрѣмголов, куда одначе заходив из болгарським інструкторем тôльки брат Довбуш. Там оба показували сальта наперед й назад та ластôвку выгнену в летѣ.

Як пластуны дôсталися на моряцьке човно, то й там не дармували. Болгарськѣ моряки брали на човна пластунôв з охотою й пôдучували ѣх веслувати. В товариствѣ цих морякôв прегарно минали вхилѣ, бо це були юнаки веселѣ, услужнѣ, меткѣ й бадьорѣ. Про човна не треба ѣм було два разы згадувати, бо вони пластунôв самѣ вабили на човен, вывозили ѣх на отверте море й показували там на »бребенчатах« (хвилях) не однѣ штуки. За це запрошувало морякôв до табору на танцѣ. Перетанцьовувано ѣм аркана, гопака, козачка, катерину й коломийку.

Цей час, котрый пластуны перебули над морем, скоро минав й нѣ одному над берегом не було вкучно. З табору робилося також й цѣлоденнѣ походы, а тодѣ розрывки було аж по уха. Такѣ прогульки були не легкѣ, бо треба було проходити гôрський терен, без воды, без харчѣв й в спецѣ. Всѣ мандрôвки одначе прегарно выплачувалися, бо таным коштом пôзнавалося приморський край, села, людий й не однѣ памятники болгарськоѣ культуры.

Мѣсячный побут над Чорным морем зробив своє диво. Цѣлоденный побут пôд голым небом, ранѣшня руханка, купаня в морѣ, бѣги над берегом, мандрôвки й спаня пôд шатрами довели до того, що лице у кожного таборянина набрало темнѣйшоѣ краски а ѣх тѣла покрылися барвою бронзу. Не лиш тѣло, але й душа покращала. Вона сталася веселѣпшою, безжурною, богатою й вдоволеною из пережитых вражѣнь. Очи вôд того набрали подвôйного леску, напов-

нилися певного рода добротою й мягкôстю. — В близькôї злуцѣ з природою — з людины сталася нова — направду вôдроджена, краща людина.

— Це диво зробило сонце — воздух — вода й руханка!

Бучовицѣ, 13. вересня 1930.

Скавтм. Л. Бачинський:

Що в наших силах.

Не в гнѣв нашим пластунам и-кам буде закид, що дотепер не спромоглися вони на орґанізацію пластового музею. Чи в Ужгородѣ, чи у Львовѣ чи на загальных шкôльных выставах в Ужгородѣ и Пряшевѣ не бачив я такого музею, як урядили моравскѣ пластуны на выставѣ в Бернѣ, не згадуючи вже ще кращоѣ величавоѣ выставы на Джамборе.

Якѣ причины? Чому так сумно выглядає ся справа? Чи мы не здалѣ, неробы, чи просто панує у нас лѣнь? Думаю, що нѣ. Причина крыється тут в чому иншому. Кожный пластун, зокрема курѣнь уважає що зроблена рѣч є лише власнôстю курѣня, або тоѣ особы, не тотять, абы зроблена рѣч помандрувала в инше мѣсце. Друга справа є недовѣря *до* музею. Тѣ рѣчи, що пошлемо, десь стратяться, хтось вôзьме, комусь подарують и тд. говорять пластуны.

Третя — се брак ініціативы у нас провôдникôв, абы дôстати десь кôмнату для орґанізаціѣ сталого музею. Думаю, що се не така вже тяжка рѣч. Колиб подолати сѣ головнѣ три причины, то певно в наших центральных мѣсцях булиб сталѣ, спочатку малѣ, а там и великѣ гарнѣ музеѣ. Особа, що буде вести музей, мусить бути добре ознайомлена з головными музейными правилами. Всѣ рѣчи точно записувати, выдавати посвѣдки и вôдповѣдати за цѣлôсть. Добутѣ рѣчи нумерувати, записувати до інвентаря, дати напис: хто зробив, подарував, коли, яким курѣнем и т. д. Всѣ рѣчи выставляти, абы могли тѣ рѣчи оглядати пластуны и стороннѣ и переконатися, що ними подарованѣ рѣчи є дѣйсно в музею. В ґазетах час вôд часу згадувати прирôст музея и выказовати осôб. Так поволѣ музей буде ро-

сти. Як бы не було окремоѣ кôмнати, то можна поки-що примѣстити в шафах, але вже тѣ рѣчи що є, мусять бути перехованѣ в найкращому станѣ, не покритѣ порохом и не понищенѣ шкôдниками.

Якѣ рѣчи можна выробляти до музею, я вже подав на сторôнках »Пластуна« за рôк 1928.

Зараз выписую ще кôлько выробôв, якѣ особливо важнѣ и легко до выконаня на Пôдкарпатю: так моделѣ дараб, човна приладôв рыбарських, орієнтаційнѣ знаки, сонѣшный годинник, мапы на паперѣ и з папємарше, рѣжнѣ роды мостôв, умовнѣ знаки на рѣжных теренах и рѣжными способами, дзвôвницѣ, слѣды з воску, лук, добуваня огня, тертям, вузлы, рѣжнѣ типы шатер, рѣжнѣ пôдставы, зразки дерев, плетеня мап, лѣсовый домик, гачки, свѣчники, уживаня пл. палицѣ в моделях, огнѣ таборовѣ, хлѣбна пѣч, перша помôч, пластовѣ печатки, трембѣта, сопѣлка, кобза и ліра, як не оригінальнѣ, то моделѣ, таборы з гіпсу, або на пѣску, выпилюваня з дерева, рѣзбленѣ рѣчи, діопозітивы, тотемы, альбомы фотографій. Дуже богато можна выбрати з рѣжных пластовых пôдручникôв, абы лише була охота.

ПЛАСТОВѢ ВѢСТИ.

До чехословацького Союзу Пластунôв належить: 760 чеських вôддѣлôв рѣжноѣ конфесіѣ з 27.635 членами, 6 чеських католицьких вôддѣлôв з 77 членами, 19 словацьких кат. вôддѣлôв з 475 членами, 18 нѣмецьких кат. вôддѣлôв з 400 членами, 8 нѣмецьких вôддѣлôв рѣжноѣ конфесіѣ з 159 членами, 33 мадярських вôддѣлôв з 980 членами, 30 жидôвських »Гашомер« вôддѣлôв з 700 членами, 11 українських еміґрантських вôддѣлôв з 174 членами. Разом 31.100 членôв в 914 вôддѣлах.

Начальником Союзу Чехосл. Пласту є міністер заграничных справ Ч. С. Р. Др. Е. Бенеш, протектором п. президент Др. Т. Масарик, проф. А. Б. Свойсік є основателем и головою Пласту в Ч. С. Р.

Анґлія. Анґлійський парламент запропонував тамошньому Пласту удѣлити пôдпору в сумѣ 100.000 ф. штґ.

(16344000 Кч), як що Пласт переорґанізуєся выключно на вôйськову орґанізацію. Не дивлячися на таку велику суму, пласт вôдкинув допомогу, щобы задержати и на дальше свою самостôйнôсть. З анґлійських часописôв довѣмуємося, що многѣ фірмы вымагають вôд хлопця, що шукає якоѣсь працѣ, щобы був пластуном. З той спосôб фірмы хотять мати першорядный персонал.

Франція. Французькѣ пластуны влаштували лѣтом пластовый табор в пôвнôчнôй Африцѣ.

Греція. Грецькѣ пластуны построѣли »Лѣхтарню Мира« недалеко Атен. В святочнôм походѣ з тоѣ нагоды взяло участь понад 600 пластунôв, яких провôдник засвѣтив перший ту лѣхтарню.

Розвязаня Пласту в Галичинѣ. В звязку з послѣдными подѣями в Галичинѣ польськѣ власти розвязали богато украѣнських товариств, а мѣж ними й Пласт и заборонили выдавати пластовѣ часописы. Розвязали братя Славяне славянський Пласт тодѣ, коли у всѣх культурных державах свѣта, державнѣ власти пôдпираютъ пластову орґанізацію.

Чому я курю?

Я курю:

1. Бо я є здоровый а молодый, але хочу выглядати старо и хочу стратити здоровля.

2. Бо я знаю, що нікотин обмежує рôст чоловѣка, а я не хочу бôльше рости.

3. Бо я радо наповнюю своѣ легенѣ дымом.

4. Бо я своѣ грошѣ радше пущу з дымом, чим мав бы ѣх зложити до щадницѣ.

5. Бо я не маю нѣчого лѣпшого до роботы, як пускати хмары дыму в повѣтря.

6. Бо є то дуже добрый спосôбпозбавляти людей свѣжого воздуха.

7. Бо є то добрый спосôб для отроюваня людям воздуху.

8. Бо другѣ також курять а я хочу малпувати.

9. Бо я вже такий »нервовый«, що вже и не хочу мати жадных нервôв.

10. Бо, бо я курю й баста.

11. Бо я... бо я... лише раз зачав курити и не маю стôльки сильноѣ волѣ, щоб покинути.

Десять-лѣтный ювилей Пласту.

В 1931. роцѣ минає десять лѣт истнованя Пласту на Пôдкарпатю и з тоѣ нагоды владжуємо величавый дводенный десятьлѣтный ювилейный зѣзд Пластунôв и Пластунок зеленого Пôдкарпатя. Тôй зѣзд повинен бути загальною плястовою маніфестацією, тому кожный Пластун и Пластунка обовязково приѣде на тôй зѣзд в повнôм одностроюю. Тѣ Пластуны(ки), котрѣ ще не мають нового одностроюю, повиннѣ зараз його доповнити. Перед зѣздом буде пôзно. Зѣзд проєктуєся на при кôнци шкôльного року в Ужгородѣ. Головною точкою зѣзду будуть выборы К. П. С. Програма зѣзду буде оголошена пôзнѣйше. На зѣздѣ кождый курѣнь повинен выступити з якоюсь точкою. Нѣкому нѣчо не назначуєся, а кождый сам повинен подбати абы приготовити щось найцѣкавѣйшого и найориґінальнѣйшого. На зѣзду будуть змаганя о першенство. Тож Пластуны(ки) приготовляйтеся на зѣзд, закуповуйте однострôй, реґіструйтеся, абы мали знижку на поѣзд, приготовляйте точки до програмы, а головно складайте грошѣ на дорогу и т. д.

Информацiѣ вôдносно зѣзду подає орґан. референт.

Скоб!

Крук »Лісовик«.

УВАГА!

»Скоб«, Пластовый календар на 1930—31 рôк. Вже выйшов з друку пластовый календарь »Скоб« на 1930—31 рôк и коштує в твердôй оправѣ всього 3 Кч.

Змѣст: фізичне выховання, мандрôвництво, піонірка, ратôвництво, знакування, богато рисункôв и записник. Можна його набути в Ивана Романа Ужгород, Пôдк. Банк.